

Gyököcssy Endre:
A HALHATATLAN KÖLTŐ

Nagyon szeretik az emberek ezt a szót: divatos. Általában igen szeretik azt, ami – Divat. Nemcsak a nők. A férfiak is. Valahogy restelkedik a legtöbb ember ma, ha házában, ruhatárában, életében valami nem divatos egészen.

Az irodalomba is betört a Napi Divat. Felderül az arca, szemében mosolyog a szíve sok embernek, ha meglát valahol az utcán, klubban, színházban egy-egy divatos író. Akinek talán munkáit nem is, de nevét mindenki ismeri.

A Napi Divat jellemzője, hogy mulandó. Ma ez az író divatos, holnap a másik. Hogyne, mikor ezek a divatos írók is, éppen úgy, mint a nőiszabó-szalonok, a Mának dolgoznak. Nem a Holnaputának; még a Holnapnak se. Azért gyötrődnek, verejtékeznek csak, hogy Ma doboljon fülükbe a tetszés tapsa és Ma fusson zsebükbe a jutalmazás aranya. De az aztán minél hangosabb és minél több legyen.

Ezek az írók azonban rendesen nem halhatatlan írók. Ezek az írók csak a jólkereső és jólélő írók, akiket ma mindenki ismerhet, de nem kell őket számontartani az irodalomtörténet-íróknak és nem kell róluk beszámolni majd a jövődiák-ságának tanáraik előtt.

A költők közül ugyanis nem a Napi Divat, hanem az örök divat költői a halhatatlanok. A Balassák, Petőfik, Szabolcskák, Adyk. A Virágénekek, a Feleségek felesége, a Grand Caféban, a magyar Ugar költői. Mert a tiszta szerelem, a hitvesi elragadtatás, az idegenből hazasírás, a honi föld rajongó és keserű ölelése mindig divat volt, mindig divat marad. Ez az Örök Divat.

Pósa Lajos is halhatatlan, mert Pósa Lajos se a napi divat költője volt. Ő is az Örök Divatnak dolgozott. Le nem írt soha egyetlen sort se, amiről nem hitte, hogy mindörökké szép marad. Le nem írt soha egyetlen sort se, amivel fintort mutatott volna a régi szépnek.

Kiről és miről írta Pósa Lajos halhatatlanságának szálláscsinálóit, örök-friss munkásait: verseit?

Írt az élő Istenről, az édes Anyáról, a tápláló Hazáról, a szeplőtelen Zászlóról, mindnyájunk Kossuthjáról, a nótában is kivirágzó boldog és boldogtalan Szerelemről és az apró gyermekek színes Örömeiről. Ó, lehetnek-e ezek a mindig megható, mindig meleg, mindig mámoros, mindig muzsikáló, mindig magyar és mindig mosolygó költemények a Napi Divat múltó alkotásai? Míg nem múltó Divat az Isten őszinte imádása, az édes anya ragaszkodó szeretete, a haza ölelése, a zászló becsülete, Kossuth tisztelete, a nóta muzsikája és a gyermekek becézése a magyar földön: Pósa Lajos addig meg nem hal...

És mindezek fölött...

Aki a három esztendő gyermeknek is tudott irodalmi értékű, bűbájjal zengő verseket írni: meghalhat-e az a költő?

Daloljátok mindnyájan a dalt: Vásárhelyi sétatéren Béla cigány muzsikál, – Búsán szól a kecskeméti öreg templom nagy harangja, – Eszem azt a kis kezedet, – Volt nekem két ökröm, két szép villás szarvú, – Szőke kislány, csitt, csitt, csitt! –

Elragadta a galambomat a Balaton tőlem, – Siófokra megy a hajó, – Nem jó mindig, minden este a fonóba eljárni, – Tejben mosdik a galambom, ha fölkel.

Tudjátok, ki írta ezeket a dalokat?

Pósa Lajos írta...

Meghalhat-e az a költő, aki ezeket a dalokat írta?

Nem halhat meg, nem hal meg soha, soha!

Mikszáth Kálmán mondta s jól mondta, hogy Pósa Lajos minden író-kortársának híre-neve elveszhet, de Pósa Lajos élni fog, míg magyarul beszélnek a magyar földön.

S aki úgy ismerte Pósa Lajost, mint e sorok írója, és bizonyosan tudja, hogy nála tisztább, hűbb és igazabb ember és magyar alig dalolt még a mi boldogtalan szép országunkban: még rendületlenebbül hisz az ő halhatatlan nagyságában.

Szerényen és boldogan ezekkel a gondolatokkal koszorúzom meg Pósa Lajosnak a Városligetben most felállított szobrát.

(1930)

In: Vasárnapok – Hétköznapok, *Singer és Wolfner, 1939?*